

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ TEKLİFİ VE ÇALIŞMA YAŞAMI

Aydınlık Dergisi, 28 Mart 2010

Yıldırım Koç

AKP'nin anayasa değişikliği teklifi kamuoyuna açıklandı. Daha önce basına sızan/sızdırılan haberlerde, değişiklik teklifinde kamu çalışanlarına toplu pazarlık ve grev haklarının yer alacağı belirtilmişti. Ancak açıklanan teklifte grev hakkının bulunmadığı görüldü.

AKP'nin 2007 yılı Kasım ayında hazırladığı anayasa taslağında ise kamu çalışanlarına sendikalaşma hakkı (Madde 47) ve toplu görüşme hakkı tanınıyor, grev hakkı verilmiyordu. Ancak bu taslakta, 1982 Anayasası'nın 54. maddesinde yer alan ciddi grev yasak ve kısıtlamaları anayasal yasaklar olmaktan çıkarılıyordu (Madde 48).

1982 Anayasası'nın 51., 52., 53. ve 54. maddeleri çalışma yaşamına ilişkin düzenlemeler içermektedir.

51. madde, 3.10.2001 tarihinde değiştirilerek, kamu çalışanlarının sendikalaşma hakkı anayasal bir hak haline getirildi. 53. madde ise 23.7.1995 tarihinde değiştirildi ve kamu çalışanlarına toplu görüşme hakkı tanındı. Bu tarihte henüz 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu çıkmamıştı.

AKP'nin anayasa değişikliği teklifinde yalnızca 53. ve 128. maddelerde değişiklik yapılması öngörülüyor.

53. maddeye 23.7.1995 tarihinde eklenen hüküm şöyleydi: "128inci maddenin ilk fıkrası kapsamına giren kamu görevlilerinin kanunla kendi aralarında kurmalarına cevaz verilecek olan ve bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları ile 54üncü madde hükümlerine tabi olmayan sendikalar ve üst kuruluşları, üyeleri adına yargı mercilerine başvurabilir ve İdareyle amaçları doğrultusunda toplu görüşme yapabilirler. Toplu görüşme sonunda anlaşmaya varılırsa düzenlenecek mutabakat metni taraflarca imzalanır. Bu mutabakat metni, uygun idari veya kanuni düzenlemenin yapılabilmesi için Bakanlar Kurulunun takdirine sunulur. Toplu görüşme sonunda mutabakat metni imzalanmamışsa anlaşma ve anlaşmazlık noktaları da taraflarca imzalanacak bir tutanakla Bakanlar Kurulunun takdirine sunulur. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usuller kanunla düzenlenir."

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu 25.6.2001 tarihinde kabul edildi. 2002 yılından itibaren de toplu görüşmeler yapıldı. Ancak bu toplu görüşmelerden kamu çalışanları lehinde önemli bir sonuç alınamadı.

AKP'nin yeni anayasa değişikliği teklifinde çalışma yaşamına ilişkin olarak yalnızca 53. maddenin değiştirilmesi ve 128. maddeye bir fıkra eklenmesi öngörülmektedir.

53. maddede, yukarıda aktarılan bölüm tümüyle çıkarılmakta ve onun yerine aşağıdaki fıkralar eklenmektedir:

"Memurlar ve diğer kamu görevlileri, toplu sözleşme yapma hakkına sahiptirler.

"Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar Uzlaştırma Kuruluna başvurabilir. Uzlaştırma Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir.

"Toplu sözleşme hakkının kapsamı, istisnaları, toplu sözleşmeden yararlanacaklar, toplu sözleşmenin yapılma şekli, usulü ve yürürlüğü, Uzlaştırma Kurulunun teşkili, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar kanunla düzenlenir."

128. maddeye ise şu hükmün eklenmesi öngörülmektedir: "Ancak, mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır."

Yürürlükteki 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'nda bir uzlaştırma kurulu vardır. Bu kurul, Yüksek Hakem Kurulu başkanının başkanlığında; Üniversitelerarası Kurul tarafından, fakültelerin çalışma ekonomisi, iş hukuku, idare hukuku ve kamu maliyesi bilim dallarından seçilecek birer üye olmak üzere dört öğretim üyesinden oluşmaktadır. Üyeler, iki yıl için seçilmektedir. Uzlaştırma kurulu beş gün içinde karar vermekte ve kararlarını salt çoğunlukla almaktadır. Uzlaştırma kurulunun kararı Bakanlar Kurulu'na sunulmaktadır. Diğer bir deyişle, son karar Bakanlar Kurulu'na aittir.

Getirilmek istenen düzenlemede, Uzlaştırma Kurulu'nun yapısı ve çalışma usul ve esaslarının kanunla düzenleneceği belirtilmektedir. Diğer bir deyişle, 4688 sayılı Yasada yer alan uzlaştırma kurulundan farklı bir yapı ve yetkilendirme söz konusu olacaktır.

Anayasa değişikliğinde öngörülen düzenleme mevcut düzenleme ve uygulamadan daha ileri haklar getirmekten uzaktır.

Ancak sendikaların bu konuyu tartışırken temel almaları gereken anlayış, zaten Anayasa'nın 90. maddesinde 2004 yılında yapılan değişiklik sonrasında kamu çalışanları sendikalarının toplu pazarlık ve grev haklarına sahip olduklarıdır. Hatırlatmak gerekirse; Anayasa'nın 90. maddesinde yapılan değişiklikle, onaylanmış uluslararası sözleşmeler doğrudan uygulanırlık kazanmıştır ve bu sözleşmelerin hükümleriyle iç mevzuatımızın çelişmesi durumunda, iç mevzuatın çelişen hükümleri "YOK" sayılmakta ve uluslararası sözleşme doğrudan uygulanmaktadır. Nitekim, 25 Kasım 2009 tarihinde Türkiye Kamu-Sen, KESK ve Birleşik Kamu-İş'in adını koya koya uyguladıkları grev, yürürlükteki yasalara göre suç sayılmakla birlikte, Anayasa'daki bu düzenleme nedeniyle bu eylemleri düzenleyen örgütler ve bu eylemlere katılan kamu çalışanları hakkında yasal işlem başlatılamamıştır.

AKP'nin anayasa değişikliği teklifi, çalışma yaşamı açısından, hiçbir anlam ifade etmemektedir.